

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 106/03-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 30. apríla 2003 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. P. B., CSc., bytom K., zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namieta porušenie svojho práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na orgáne Slovenskej republiky podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky Daňovým úradom Košice II v daňovom konaní, ktorého predmetom bola kontrola dane z príjmov a dane z pridanej hodnoty v spoločnosti TRIO SERVICE SLOVAKIA, s. r. o., za rok 1998, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. P. B., CSc., **o d m i e t a** ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 17. marca 2003 doručená sťažnosť JUDr. P. B., CSc., bytom K., (ďalej len „navrhovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. I. R., K., ktorou namieta porušenie svojho práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na orgáne Slovenskej republiky podľa čl. 46 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) Daňovým úradom Košice II (ďalej len „daňový úrad“) v daňovom konaní, ktorého predmetom bola kontrola dane z príjmov a dane z pridanej hodnoty v spoločnosti TRIO SERVICE SLOVAKIA, s. r. o., za rok 1998.

Navrhovateľ žiada, aby ústavný súd deklaroval porušenie jeho práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na inom orgáne Slovenskej republiky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, aby prikázal daňovému úradu prestať porušovať jeho právo, aby mu priznal primerané finančné zadosťučinenie vo výške 300 000 Sk a aby uložil daňovému úradu uhradiť navrhovateľovi trovy konania.

Porušenie svojho práva vidí navrhovateľ v nasledovnom ním opísanom skutkovom stave. Dňa 15. januára 2003 bol navrhovateľ vypočutý ako svedok na Okresnom úrade justičnej polície Policajného zboru Košice II (ďalej len „polícia“), v trestnej veci vedenej pod sp. zn. ČVS: OUV-795/20-K2-2001. Pritom bol informovaný, že jeho výsluch súvisí s daňovou kontrolou vykonanou daňovým úradom v spoločnosti TRIO SERVICE SLOVAKIA, s. r. o., Košice, Toryská 12 (ďalej len „TRIO“), kde bol navrhovateľ od 11. októbra 1995 do 14. októbra 1998 jediným spoločníkom a aj jediným konateľom. Navrhovateľ sa 16. januára 2003 obrátil listom na daňový úrad so žiadosťou o kópie dokladov z uvedenej daňovej kontroly za prvý polrok 1998, lebo o kontrole doposiaľ nevedel. Daňový úrad odpovedal navrhovateľovi listom 24. januára 2003, z ktorého vyplynulo, že kontrola v TRIU sa týkala dane z príjmov právnických osôb a dane z pridanej hodnoty za rok 1998, a pripomenul mu, že v čase kontroly nebol navrhovateľ konateľom TRIA. Daňový úrad navrhovateľa po jeho ďalších urgenciách upozornil, že nebol účastníkom daňového konania.

Dňa 18. februára 2002 bol navrhovateľ opätovne vypočutý políciou, pričom bol informovaný o rozhodnutiach vydaných v súvislosti s daňovou kontrolou v TRIU.

Dňa 19. februára 2002 sa navrhovateľ na daňovom úrade opäť písomne domáhal informácií, ktoré mu listom z 26. februára 2003 sp. zn. 696/230/16430/2003/Šiv boli odmietnuté, lebo nebol v čase daňovej kontroly konateľom TRIA a nebol zúčastnený na

daňovom konaní (§ 6 zákona Slovenskej národnej rady č. 511/1992 Zb. o správe daní a poplatkov a o zmenách v sústave územných finančných orgánov v znení neskorších predpisov – ďalej len „zákon o správe daní“). Z odôvodnenia tohto rozhodnutia sa navrhovateľ dozvedel, že na základe výsledkov daňovej kontroly v TRIU bol podaný podnet prokurátorovi pre podozrenie zo spáchania trestného činu skrátenia dane podľa § 148 Trestného zákona.

Navrhovateľ ďalej uvádza, že v období, ktorého sa týkala daňová kontrola v TRIU, bol jediným konateľom tejto obchodnej spoločnosti, a teda bol zodpovedný za jej konanie. Ak bolo na základe daňovej kontroly vyslovené podozrenie, že bol v uvedenom období v TRIU spáchaný trestný čin skrátenia dane podľa § 148 Trestného zákona, a vo veci bol daňovým úradom podaný podnet prokurátorovi a polícia ho opakovane predvolávala ako svedka, tak existuje reálna hrozba, že bude trestne stíhaný. Navyše poukazuje na prípadné závažné negatívne dôsledky pre jeho povesť a občiansky život, ktoré by malo už samotné trestné stíhanie, a to bez ohľadu na výsledok.

Navrhovateľ zastáva názor, že uvedeným skutkovým stavom bolo porušené jeho právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorý interpretuje nasledovne: „Článok 46 ods. 1 Ústavy SR zakotvuje právo každého, aby o jeho právach a povinnostiach uložených mu právnymi predpismi rozhodoval súd alebo iný orgán Slovenskej republiky. Toto ustanovenie Ústavy SR, podľa názoru sťažovateľa, znamená právo každého, aby o jeho právach a povinnostiach bolo rozhodované zákonným postupom, ktorý v sebe predpokladá možnosť brániť sa proti postupom a rozhodnutiam, o ktorých je účastník konania presvedčený, že nie sú v súlade so zákonom a že sú nesprávne. Uvedené ustanovenie je ochranou proti svojvôli štátnych orgánov a znamená možnosť každého, komu by mali byť uložené povinnosti rozhodnutím týchto orgánov, dovolať sa preskúmania takýchto rozhodnutí v riadnom zákonmi predpísanom konaní (čl. II. ods. 2 Ústavy SR).“

Navrhovateľ tvrdí, že podľa § 6 ods. 2 zákona o správe daní, ktorý umožňuje, aby sa na základe prizvania správcom dane zúčastnili daňového konania aj tretie osoby, existovala právna cesta, aby sa i on zúčastnil daňového konania, daňovej kontroly v TRIU. Daňový

úrad mal v rámci zachovávanía práv a právom chránených záujmov ostatných osôb ako jednej zo zásad daňového konania (§ 2 ods. 1 zákona o správe daní) prizvať i jeho, aby sa zúčastnil daňového konania.

Už samotná možnosť, že výsledky daňovej kontroly závažne postihnú navrhovateľa, opodstatňuje podľa jeho mienky záver, že daňový úrad tým, že neprizval navrhovateľa, aby sa zúčastnil daňovej kontroly v TRIU, porušil jeho právo domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na orgáne Slovenskej republiky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Navrhovateľ navyše argumentuje čl. 51 ods. 1 ústavy, lebo podľa jeho mienky daňový úrad nerešpektoval relevantné ustanovenie zákona o správe daní.

II.

Pre rozhodnutie o prijateľnosti tejto sťažnosti na ďalšie konanie sú významné hlavne nasledovné ustanovenia ústavy a iných zákonov:

čl. 46 ods. 1 ústavy: „Každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.“

čl. 51 ods. 1 ústavy: „Domáhať sa práv uvedených v čl. 35, 36, 37 ods. 4, čl. 38 až 42 a čl. 44 až 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.“

čl. 127 ods. 1 ústavy: „Ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.“

§ 148 Trestného zákona: „Skrátenie dane a poistného.“

(1) Kto v rozsahu nie malom skráti daň, poistné na dôchodkové zabezpečenie, nemocenské poistenie, zdravotné poistenie alebo príspevok na poistenie v nezamestnanosti, potresce sa odňatím slobody na jeden rok až päť rokov alebo zákazom činnosti, alebo peňažným trestom.

(2) Odňatím slobody na dva roky až osem rokov sa páchatel' potresce, ak spácha čin uvedený v odseku 1 opätovne alebo ak na uľahčenie spáchania takého činu poruší úradný uzáver.

(3) Rovnako ako v odseku 2 sa páchatel' potresce, ak skráti daň, poistné na dôchodkové zabezpečenie, nemocenské poistenie, zdravotné poistenie alebo príspevok na poistenie v nezamestnanosti vo väčšom rozsahu.

(4) Odňatím slobody na tri roky až desať rokov sa páchatel' potresce, ak skráti daň, poistné na dôchodkové zabezpečenie, nemocenské poistenie, zdravotné poistenie alebo príspevok na poistenie v nezamestnanosti v značnom rozsahu.

(5) Odňatím slobody na päť rokov až dvanásť rokov sa páchatel' potresce, ak skráti daň, poistné na dôchodkové zabezpečenie, nemocenské poistenie, zdravotné poistenie alebo príspevok na poistenie v nezamestnanosti vo veľkom rozsahu.“

§ 1a zákona o správe daní: „Na účely tohto zákona sa rozumie (.....),
písm. d) daňovým konaním konanie, v ktorom sa rozhoduje o právach a povinnostiach daňových subjektov.“

§ 2 zákona o správe daní:

„(1) V daňovom konaní sa postupuje v súlade so všeobecne záväznými právnymi predpismi, chránia sa záujmy štátu a obcí a dbá sa pritom na zachovávanie práv a právom chránených záujmov daňových subjektov a ostatných osôb zúčastnených v daňovom konaní.“

§ 5 zákona o správe daní:

„(1) Daňovým subjektom je daňovník, platiteľ dane, daňový dlžník podľa osobitného zákona, 1b) poplatník a právny nástupca fyzickej, či právnickej osoby, ktorý je ako daňový subjekt vymedzený osobitnými predpismi.“

(2) Daňovníkom je osoba, ktorej príjmy, majetok alebo činnosti priamo podliehajú dani.

(3) Platiteľom dane je osoba, ktorá odvádza správcovi dane daň vybranú od daňovníka alebo zrazenú daňovníkovi a majetkovo za ňu zodpovedá.“

§ 6 zákona o správe daní:

„(1) Účastníci daňového konania sú daňové subjekty.

(2) Na daňovom konaní sa môžu zúčastniť aj tretie osoby, ak ich správca dane na daňové konanie prizve; tieto osoby majú postavenie účastníka konania.

(3) Tretími osobami sú

a) svedkovia,

b) osoby, ktoré majú listiny a iné veci potrebné v daňovom konaní,

c) znalci, audítori a tlmočníci,

d) ručiteľia, poddlžníci a platitelia pôsobiaci v rámci zabezpečovacieho a vymáhacieho konania,

e) správcovia konkurznej podstaty, osobitní správcovia, zástupcovia správcu alebo vyrovnávací správcovia,

f) štátne orgány a obce,

g) ďalšie osoby, ktoré majú povinnosť súčinnosti v daňovom konaní v rozsahu a spôsobom ustanoveným týmto zákonom.

(4) Tretie osoby majú práva a povinnosti účastníkov konania, ak tak ustanovuje tento zákon.“

§ 15 zákona o správe daní:

„(1) Daňovou kontrolou zamestnanec správcu dane zisťuje alebo preveruje základ dane alebo iné skutočnosti rozhodujúce pre správne určenie dane, alebo vznik daňovej povinnosti, a to u daňového subjektu alebo na mieste, kde to účel kontroly vyžaduje. Daňová kontrola sa vykonáva v rozsahu, ktorý je nevyhnutne potrebný na dosiahnutie účelu podľa tohto zákona alebo osobitného zákona. 6ea) Za daňovú kontrolu sa považuje aj kontrola oprávnenosti vrátenia dane alebo nadmerného odpočtu podľa osobitného

predpisu 6eb) a kontrola osobitného spôsobu zdaňovania príjmov daňovníkov prevádzkujúcich niektoré živnosti (ďalej len „paušálna daň“).“

III.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Podľa názoru ústavného súdu pri daňovej kontrole v TRIU na úseku dane z príjmov právnických osôb a dane z pridanej hodnoty za rok 1998 sa nekonalo o právach a povinnostiach navrhovateľa. Výsledkom daňovej kontroly nemohlo byť vydanie rozhodnutia o právach a povinnostiach navrhovateľa, ale len o právach TRIA ako právnickej osoby. Daňová kontrola spadá pod pojem daňové konanie, v ktorom sa rozhoduje o právach a povinnostiach daňových subjektov (§ 1a písm. d) zákona o správe daní). Ustanovenie § 5 ods. 1 zákona o správe daní vymedzuje pojem daňový subjekt tak, že do neho nemožno zahrnúť navrhovateľa.

Naviac, ani navrhovateľom opísaný skutkový stav neoprávňuje záver, že v rámci daňovej kontroly v TRIU sa konalo o jeho právach a povinnostiach. To, že pri daňovej kontrole boli zistené skutočnosti, ktoré podľa názoru daňového úradu zakladajú podozrenie, že bol spáchaný trestný čin skrátenia dane podľa § 148 Trestného zákona, a v tejto veci bol

podaný podnet prokuratúre, neznamená ani v spojení s navrhovateľovými obavami, že ako bývalý jediný konateľ TRIA by mohol byť trestne stíhaný, porušenie jeho práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Čl. 46 ods. 1 ústavy nezahŕňa právo byť účastníkom konania len z toho dôvodu, že v rámci konania vyšli najavo skutočnosti vyvolávajúce podozrenie, že osoba spáchala trestný čin. Opačný záver by viedol k absurdným situáciám, že orgány verejnej moci a zvlášť polícia by museli konať ako s účastníkom konania s každým, koho v danom momente podozrievajú zo spáchania trestného činu. To, že výsledky nejakého konania môžu byť použité v rámci prípadného trestného stíhania osoby, ešte neznamená, že sa v tomto konaní koná o jej právach a povinnostiach, a teda nezakladá ani jej právo byť účastníkom takého konania.

Ak navrhovateľ argumentuje čl. 51 ods. 1 ústavy, lebo podľa jeho mienky neboli rešpektované relevantné ustanovenia zákona o správe daní, tak podľa § 6 ods. 2 a 3 zákona o správe daní navrhovateľovo prípadné prizvanie do daňového konania by bolo vyplývalo z potreby, aby tu plnil svoju povinnosť súčinnosti. Z navrhovateľom opísaného skutkového stavu vyplýva, že jej plnenie od neho daňový úrad nevyžadoval, a teda ani neboli dané zákonné dôvody umožňujúce, aby sa zúčastnil daňového konania. Účasť tretej osoby na daňovom konaní nie je jej právom, ale povinnosťou, ktorú v prípade splnenia zákonných podmienok musí splniť na základe prizvania daňovým úradom.

Naviac, keďže sa v daňovej kontrole nekonalo o navrhovateľových právach a povinnostiach, tak ani zachovávanie práv a právom chránených záujmov navrhovateľa (§ 2 ods. 1 zákona o správe daní) nevyžadovalo jeho účasť na daňovej kontrole.

Ak bude navrhovateľ trestne stíhaný pre svoje konanie zistené v rámci daňovej kontroly v TRIU, tak v trestnom konaní vedenom proti jeho osobe bude mať možnosť oboznámiť sa so všetkými významnými skutočnosťami tvoriacimi základ jeho možného obvinenia.

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti spočíva v tom, že navrhovateľom opísaným skutkovým stavom ani nemohlo byť zasiahnuté do jeho práva domáhať sa zákonom

ustanoveným postupom svojho práva na inom orgáne Slovenskej republiky. Aj na sťažnosť podľa platného čl. 127 ústavy sa vzťahuje právny názor vyslovený v rozhodnutí ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 24/98: „Jedným z dôvodov odmietnutia podnetu je jeho zjavná neopodstatnenosť, ktorú možno vysloviť v prípade, ak Ústavný súd SR nezistí priamu príčinnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých namietal pisateľ podnetu.“

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. apríla 2003